

## זכויות העובדים והגמלאים החברים באיחוד החקלאי מול ביטוח לאומי ומס הכנסה

מאת עו"ד ליאור טומשין\*

### הכרה בפגיעות של עובדים וגמלאים כתאונות עבודה ומחלות מקצוע:

בשנים האחרונות הוכרו תביעות של עובדים וגמלאים רבים בתחומים הבאים:

**א. גידולים בעור - BCC, SCC** ומלנומה - עקב עבודה בחשיפה לשמש. חשיפה לשמש עשויה לגרום לגידולים ונגעים בעור. אלה מתגלים במהלך שנות העבודה ופעמים רבות, בתקופת הפנסיה. מחלות אלו מזכרות כפגיעות בעבודה לעובדים/גמלאים שהיו חשופים בחלק מתקופת עבודתם לשמש.

**ב. אקזמות, דרמטיטיס** - לא אחת מתגלות מחלות עור, שאינן גידולים, שנגרמות עקב חשיפה לחומרים - חומרי ניקוי, צבעים, מסיסים, למיניהם ועוד.

**ג. מחלות ריאות - אסתמה, COPD** (בין היתר עקב חשיפה לאבק או עשן), סיליקוזיס, אסבסטוזיס, וסרטן - עקב חשיפה לאבק, מלט, צבעים, עץ, שיש, סיליקה, אסבסט ועוד מגוון רחב של חומרי תעשייה שכיחים.

**ד. פגיעת גב וצוואר** - עקב אימוץ וכיפוף הצוואר או הגב ו/או הרמת משא כבד לאורך שנים או עקב שימוש בכלים רוטטים או נהיגה על כלים כבדים ובדרכים משובשות. במקרים אלה מוכרים כפגיעות בעבודה מקרים של פריצות דיסק ומקרים של הקרנות לידיים לישבן או לרגליים

**ה. פגיעת כתפיים** - אצל אנשים שעובדים בסחיבת ומשיכת חפצים או שעובדים כשהידיים מעל גובה הכתף עשויה להתעורר בעיה בכתפיים שכוללת, פעמים רבות, קרעים בגידים, המגבילים תנועות הכתף. הדבר מוכר כפגיעה בעבודה ומזכה בפיצוי מביטוח לאומי.

**ו. פגיעת ברכיים** - עבודה הכרוכה ברכינה על הברכיים או עליה וירידה במדרגות ובסולמות, עשויה לגרום לשחיקה של הברכיים, פגיעה בסחוסים או ברצועות המיניסקוס או ברצועה צולבת. אלה יהיו מוכרים כפגיעה בעבודה.

**ז. פגיעת שורשי כפות הידיים** - כאב בשורש כף יד או ניחול באצבעות (תסמונת התעלה הקרפלית) או במרפקים עקב עבודה עם כלים רוטטים או עבודה אחרת הכרוכה באימוץ כפות הידיים (פתיחה, סגירה, סיבוב) וכן למי שעובד על מחשב.

**ח. פגיעת שמיעה וטנטון** - עקב חשיפה לרעש מזיק, סובלים אנשים, לא אחת, מירידת שמיעה ו/או בעיה של צפצופים באוזניים, המכונים טנטון.

**ט. התקף לב** - עובד שיוכיח כי התקף הלב נגרם עקב עבודתו (עקב מאמץ פיסי או נפשי חריג סמוך לאירוע) יהיה זכאי לתגמולים גבוהים, גם אם חזר לעבוד ללא כל פגיעה בשכרו. חשוב לדעת כי ניתן להכיר באירוע אוטם שריר הלב כתאונת עבודה, אף אם לא אירע בשעות העבודה. מנגד, גם התקף לב שאירע במהלך השהות בעבודה לא יוכר בהכרח כתאונת עבודה אם לא היה אירוע של "סטרס" נפשי או פיזי טרם אירוע הלב. על כן, חשוב להיות זהיר בהגשת התביעה.

**י. אירוע מוחי** - המבחנים להכרה באירוע מוחי כתאונת עבודה זהים למבחנים להכרה באוטם שריר הלב המפורטים לעיל.

**יא. כלי דם** - בעיה של דליות ברגליים / אי ספיקת כלי דם - תוכר למי שעבודתם כרוכה בעמידה ממושכת (מרצה, קופאית, אחות, ספר, מוכר בחנות, מורה, עובד קו ייצור, רוקח וכו')

**בכל גיל ניתן להגיש תביעה לביטוח הלאומי - להכרה בפגיעה עקב עבודה בעבר - וגם מי שכבר מקבל קצבת זקנה - יוכל לקבל תגמול מהביטוח הלאומי אם יוכר כנפגע עקב עבודה. מי שיוכר כנפגע עקב עבודה - יקבל תגמול כספי, בהתאם לחצבו. התגמול ינוע בין מענק חד פעמי בגובה עשרות אלפי שקלים לבין קצבה חודשית, לצמיתות בגובה אלפי שקלים בחודש. תגמולים אלה פטורים ממס, הם אישיים ומשולמים מהמוסד לביטוח לאומי ולא מהמעביד.**



**תביעות להחמרת מצב** - עובד/גמלאי שהוכר בעבר בגין תאונה או תאונות עבודה וקיבל מענק חד פעמי או קצבה חודשית, זכאי לבקש ועדה מחודשת בטענה של החמרת מצב. במידה שיימצא כי מצבו החמיר מאז הפעם הקודמת בה נבדק יזכה למענק חד פעמי נוסף או לקצבה חודשית נוספת עקב כך.

**תביעה לאיחוד נכויות** - עובד/גמלאי שהוכר בעבר בגין מספר תאונות עבודה או מחלות מקצוע, יוכל בתנאים מסוימים לבקש איחוד הנכויות על מנת להגדיל את תגמוליו מהמוסד לביטוח לאומי או על מנת להפוך מענק חד פעמי שקיבל בעבר לקצבה חודשית שיקבל מעתה.

**תביעות של אלמנים/אלמנות** - אלמנה שבעלה נפטר מכל סיבה, זכאית לקצבת שארים (בסך כ- 2,000-1,000 ₪ על פי רוב). אולם, אם הפטירה היא כתוצאה מסחלה או תאונה, שיוכר כי הן נגרמו עקב תנאי העבודה, תקום לה זכות לקצבת תלויות שזו קצבה חודשית גבוהה בסך של עד כ- 20,000 ₪ לחודש מהביטוח הלאומי, וזאת בנוסף וללא קשר לפנסיה החודשית אותה מקבלת האלמנה מאז מות בעלה המנוח.

**פטור ממס הכנסה** - עובד / גמלאי שסך הכנסתו מפנסיה/ות או מעבודה עולה על כ- 7,000 ₪ משלם מס הכנסה מהפנסיה/ משכורת מדי חודש. במידה וקיימות אצלו בעיות רפואיות משמעותיות או מכלול של בעיות רפואיות שכל אחת מהן אינה חמורה בהכרח, עשויה לקום לו זכות לפטור ממס הכנסה לעתיד ואף להחזר מס ההכנסה ששולם על ידו בשנים האחרונות (עד 7 שנים אחורה).

**קצבת נכות כללית** - בזו יכולים לזכות עובדים וגמלאים צעירים, שטרם הגיעו לגיל קצבת זקנה, במידה שהם סובלים מבעיות רפואיות שונות, לא בהכרח חמורות מדי (לדוגמא-סכרת, יתר לחץ דם, ירידה בשמיעה, בעיות גב וכדו'), גובה קצבת נכות כללית: בין 1,400 ל- 3,200 ₪ לחודש. גם בני זוג שאינם עובדים, כולל עקרות בית, יכולים לזכות בקצבה זו.

**המועד להגשת תביעות** - על תביעות להכרה בתאונת עבודה לא חלה התיישנות, כפי שחלה על תביעות נזיקין אחרות. ניתן להגיש תביעה להכרה במחלה או בתאונת עבודה בכל עת ואף לאחר שנים ארוכות. עם זאת, ככל שמעכבים את התביעה, חלק מהזכויות מצטמצמות.



\*עו"ד ליאור טומשין הוא בעליו של משרד עורכי הדין מרקמן את טומשין, מחברי הספר "תאונות עבודה ומחלות מקצוע", כותב טור שבועי במוסף השבת של גלובס, מגיש תכנית רדיו שבועית "כבוד העו"ד", ברדיוס 100 FM, הופיע באופן קבוע בתכנית הטלוויזיה "עושים שינוי" כממחה רפואי בתחום נזקי גוף וביטוח לאומי, ומרצה בקורסי פרישה לגמלאות.